

УДК 351.74

Д. С. Савочкін, В. Г. Петриченко

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ СИЛАМИ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ

У статті проаналізовано принципи проведення спеціальної операції, які прямо пов'язані з аналізом принципів соціального управління, законами та закономірностями функціонування всього суспільства в надзвичайних ситуаціях. Установлено, що процеси демократизації, що здійснюються в суспільстві, та прагнення України досягти рівня цивілізованої європейської держави, обумовлюють переосмислення всієї діяльності сил охорони правопорядку в надзвичайних ситуаціях.

Принципи спеціальної операції встановлюють вимоги до її структури, організації й процесу проведення, напрямки й межі її застосування. Характеристика принципів, - обов'язково враховує їх взаємозв'язок з іншими, якими є принципи спеціальної операції, та соціального управління, а також їх взаємозалежність.

На підставі систематизації доводиться, що принципи спеціальної операції повинні: мати правове оформлення, тобто бути закріпленими в нормативних документах, оскільки кожен з них має застосовуватися для вирішення конкретних організаційно-правових, організаційно-управлінських та організаційно-тактичних завдань; відповідати цілям проведення спеціальної операції й відбивати певні зв'язки між ними; ґрунтуватися на суспільних правовідносинах, що виникають під час проведення спеціальної операції; забезпечувати цивілізоване та правове її проведення, враховуючи часові й територіальні складові.

Ключові слова: *сили охорони правопорядку, надзвичайні ситуації, принципи, спеціальні операції, службово-бойова діяльність.*

Постановка проблеми. Принципи права – об'єктивно властиві йому відправні начала, незаперечні вимоги (позитивні зобов'язання), що ставляться до учасників суспільних відносин із метою гармонічного поєднання індивідуальних, групових і громадських інтересів. Іншими словами, це є своєрідна система координат, у рамках якої функціонує право, і водночас визначальний вектор його розвитку. Принципи є підставою права. Вони містяться у його змісті, виступають орієнтирами формування права, відбивають його сутність й основні зв'язки, які обов'язково існують у правовій системі. У принципах зосереджено світовий досвід розвитку права, досвід цивілізації. Тому їх можна назвати стрижнем правової матерії [1, с. 47].

Значення принципів проведення спеціальних операцій сил охорони правопорядку, на нашу думку, полягає в тому, що вони відображають суть їх службово-бойової діяльності, її специфіку та формують собою систему юридичних норм, - єдиних для всіх суб'єктів проведення спеціальних операцій. Саме тому порушення принципів проведення спеціальних операцій автоматично приводить до не ефективності реалізації покладених на сили охорони правопорядку службово-бойових завдань.

Метою статті є дослідження принципів проведення спеціальних операцій сил охорони правопорядку та вироблення пропозицій щодо їх систематизації й імплементації.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям для дослідження принципів проведення спеціальних операцій сил охорони правопорядку стали наукові розробки В. П. Бірюкова, М. О. Демидова, Ю. В. Дубка, І. О. Кириченка, М. В. Корнієнка, В. В. Крутова, С. О. Кузніченка, В. М. Кульчицького, В. А. Лаптія, А. Ф. Майдикова, В. М. Плішкіна, А. І. Пясецького, В. В. Посметного, М. Б. Саакяна,

О. Ю. Синявської, А. С. Спаського, В. Л. Трасковського, О. М. Шмакова тощо. Натомість, у роботах цих авторів відсутнє комплексне дослідження принципів проведення спеціальних операцій сил охорони правопорядку.

Викладення основного матеріалу. Принципи є основою як права, так і системи управління в цілому. Вони містяться в їх змісті, виступають орієнтирами при формуванні цілей управління, відображають сутність права та його основні зв'язки, які об'єктивно існують в правовій системі.

У теорії та практиці велика кількість видів класифікації принципів. Зокрема, О. М. Бандурка у своїх працях виділяє загальні принципи (правила поведінки, якими мають керуватися всі суб'єкти управління незалежно від свого статусу) й галузеві принципи (тобто управління на рівні галузі) [2, с. 32]. Інші автори розмежовують принципи на соціально-політичні та організаційно-технічні [3, с. 56], загальні та специфічні [4, с. 56]; загальні, приватні та спеціальні [5, с. 166]; організаційно-політичні та організаційно-технічні принципи побудови апарату управління й організаційно-технічні принципи діяльності апарату управління [6, с. 3–5], загальні та організаційні [7, с. 154] та ін.

На нашу думку, найбільш оптимальну класифікацію принципів спеціальної операції, взаємопов'язану з принципами соціального управління, запропонував В. А. Лаптії, який виділив організаційно-управлінські, організаційно-тактичні та організаційно-правові принципи [8, с. 125].

Отже, розглянемо наведену В. А. Лаптієм класифікацію більш детально, доповнюючи її з урахуванням взаємозв'язку принципів та цілей управлінської діяльності, передусім при проведенні спеціальної операції силами охорони правопорядку.

Організаційно-правові принципи проведення спеціальної операції силами охорони правопорядку наступні:

1. Принцип законності та дотримання моралі який повинен регулювати завдання сил охорони правопорядку, їх обов'язки та права, а також методи, способи та форми діяльності при проведенні спеціальної операції. Тобто всі дії повинні регулюватися, базуватися на законах, підзаконних актах і нормах моралі. Це дуже актуально при проведенні спеціальних операцій у надзвичайних ситуаціях, коли вимоги щодо дотримання законності та моральні посилюються та підвищуються.

2. Принцип гласності передбачає правдиве, своєчасне й широке інформування про реальний перебіг спеціальної операції, а також власне процес її проведення, є критерієм довіри й поваги до людей, надання їм можливості особисто розібратися у ситуації прийняти правильне рішення. Це дасть змогу правильно діяти в надзвичайних ситуаціях, а за необхідності свідомо взяти участь у комплексних заходах спеціальної операції, а силам охорони правопорядку – ефективно провести евакуацію населення за певних негативних наслідків тощо.

3. Принцип заподіяння мінімальної шкоди правопорушникам полягає в застосуванні до них силових заходів, які за певних умов є пропорційними, нормативно визначеними, справедливими та гуманними.

Сили охорони правопорядку мають у своєму розпорядженні ефективні сили та засоби проведення спеціальної операції, але принципи демократичного, правового та цивілізованого суспільства вимагають від них застосування примусових заходів за схемою «знизу в верх». Звідси впливає вибіркоче застосування примусових заходів, а лише з їх поступовим посиленням і лише за відсутності позитивного ефекту від попередніх. Наприклад, при захопленні заручників з терористами проводяться заходи психологічного впливу (переговори), і тільки у зв'язку за відсутності результату вживаються заходи адміністративного припинення спеціального призначення [9,

с. 181].

4. Принцип забезпечення безпеки особового складу полягає у правильному плануванні операції, вибору таких прийомів і способів її проведення, що максимально знижують ризик завдання шкоди здоров'ю та життю особового складу сил охорони правопорядку. Необхідною вимогою цього принципу є правильне, відповідне та достатнє забезпечення сил охорони правопорядку засобами індивідуального захисту (бронежилети, шлеми, щити) та засобами активної оборони (палка гумова, наручники). Неправильне, застаріле або неповне екіпірування працівників може призвести до тяжких наслідків у вигляді смерті або значного погіршення здоров'я правоохоронців. Цей принцип безпосередньо пов'язаний з принципом застосування сили, він немовби виступає певною засадою останнього. Наприклад, в Законі України «Про міліцію» [10], зокрема в ст. 15, закріплено, що працівник міліції має право застосувати вогнепальну зброю у випадку загрози його життю та здоров'ю. Ефективне забезпечення безпеки працівників неможливе без раціонального використання сил і засобів спеціальної операції, а також постійного проведення відповідних навчань та тренувань у різноманітних умовах з приводу застосування цих заходів

Таким чином, безпека особового складу сил охорони правопорядку і належне виконання завдань, що стоять перед ними, залежить від кількох факторів: 1) проведення регулярних тактико-спеціальних навчань з питань участі особового складу сил охорони правопорядку в різноманітних спеціальних операціях і правильного (правового) застосування заходів адміністративного припинення спеціального призначення; 2) належного організаційного забезпечення сил охорони правопорядку під час проведення спеціальної операції й належної організації її планування та проведення.

5. Принцип публічності спеціальної операції передбачає відкритість та прозорість діяльності сил охорони правопорядку під час її проведення, якщо інше не передбачено законом, а також забезпечення конституційно закріплених інтересів суспільства, прав і свобод людини на певній території з урахуванням публічних інтересів.

Таким чином, принцип публічності являє собою, з одного боку, діяльність сил охорони правопорядку (в надзвичайних ситуаціях різної генезиси) з нормалізації цих ситуацій і локалізації та ліквідації їх наслідків, а з іншого – прозорість та відкритість функціонування останніх при проведенні спеціальної операції (окремі форми і методи спеціальної тактики).

6. Принцип дотримання відповідної правової форми актуалізується в сучасних умовах становлення української правової думки. Як відомо з курсу адміністративного права, застосування державою певних заходів правообмеження та впливу входить до поняття адміністративно-правового примусу, який застосовується з метою захисту прав та свобод людини і інтересів держави. Щодо заходів впливу кримінально-процесуального характеру, то їх основна мета полягає в забезпеченні розслідування та встановлення істини у кримінальній справі, а також у виконанні вироку суду. Тому діяльність сил охорони правопорядку, пов'язана з правообмеженнями прав та свобод громадян і певним впливом на їх поведінку, отже вона носить характер адміністративно-правового примусу.

Порядок регулювання та застосування заходів спеціальної операції, а саме її проведення, знаходить своє закріплення в понятті адміністративно-правового режиму. Базову характеристику правового режиму запропонував С. С. Алексєєв, а саме: правовий режим – це порядок регулювання, виражений у комплексі правових засобів, що характеризують особливе сполучення взаємодіючих між собою дозволів і заборон, а також позитивних зобов'язань, та утворюють особливу направленість регулювання [11, с. 185].

Таким чином, принцип дотримання певної правової форми втілюється у взаємозв'язку проведення спеціальної операції з веденням певного спеціального надзвичайного адміністративно-правового режиму і трансформується в закони, які встановлюють порядок, підстави та строки ведення цих режимів. Наприклад, закони України «Про правовий режим надзвичайного стану» [12], «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» [13] та інші.

7. Принцип забезпечення прав і свобод людини разом з принципами верховенства права та законності є основним і загальним у всіх сферах діяльності сил охорони правопорядку, відповідно, проведення спеціальних операцій не є виключенням.

Зазначимо, що проблема гарантованого забезпечення прав і свобод людини може бути розглянута лише в межах інтелігбельно-упорядкованого суспільства з прогнозованим та контрольованим рівнем розвитку злочинності. Суспільство складається з людей, наділених різноманітними індивідуальними здібностями та особистими якостями. Разом з тим, тільки в межах інтелігбельно-упорядкованого суспільства, завдяки узгодженню різноманітних інтересів, є можливість створити умови для реалізації індивідуальних здібностей. Засобом узгодження інтересів є право та правова норма.

Організаційно-управлінські принципи проведення спеціальної операції виділяємо такі:

1. Принцип комплексного використання сил і засобів спеціальної операції полягає у залученні до її проведення різних служб та їх підрозділів задля можливості використання системи взаємопов'язаних та взаємообумовлених заходів [8, с. 104]. Спеціальна операція становить комплекс різноманітних заходів, передбачених нормами права, що застосовуються силами охорони правопорядку, а в деяких випадках і громадянами. Наприклад, при захопленні заручників доцільним є залучення правильно зорієнтованих на розв'язання надзвичайної ситуації родичів злочинців або осіб, які користуються авторитетом у терористів з метою застосування психологічних заходів, направлених на встановлення контакту зі злочинцями та ліквідацію, що виникла, тобто до безпосереднього застосування силових заходів. Надзвичайна ситуація як умова проведення спеціальної операції вимагає оперативного та зосередженого реагування як на неї, так і на її наслідки у зв'язку з її суспільним резонансом і швидкоплинністю негативних факторів. Основні цілі сил охорони правопорядку в таких умовах – це нормалізація надзвичайної ситуації, а також локалізація та ліквідація її наслідків. Їх досягнення неможливе без застосування комплексних заходів, передбачених правовими нормами, та єдності особового складу сил охорони правопорядку, задіяних у спеціальній операції.

2. Принцип оптимальної організації заходів та їх раціонального співвідношення з ресурсним забезпеченням визначає, що при використанні будь-якого заходу з комплексу спеціальної операції необхідно попередньо визначити «вартість» кожного рішення, яке приймається, причому не тільки в економічному, але й політичному, моральному та інших аспектах. Сутність цього принципу полягає в тому, що ресурси кожної системи мають певні обмеження і тенденцію, що негативно відбивається на всій діяльності й може призвести до кризових наслідків.

3. Принцип поєднання єдиноначальності та колегіальності означає виважене співвідношення рішення керівника операції і думок начальників різних рівнів, залучених до проведення спеціальної операції. Підтвердженням цього є думка Е.Ф. Яськова, який відмічає, що співвідношення єдиноначальності та колегіальності схоже на прояв закономірності, тому, що у всіх сферах людської діяльності, на всіх рівнях управління при прийнятті управлінського рішення керівник-єдиноначальник все ж таки вдається до допомоги колективного розуму [14, с. 28].

4. Принцип плановості та формулювання мотивів включає дві взаємопов'язані закономірності. Перша з них полягає в обов'язковому плануванні всієї діяльності, а друга – у фактичному та правовому обґрунтуванні кожного рішення.

Надзвичайний характер умов, за яких проводиться спеціальна операція, не знижує вимог ефективного функціонування сил охорони правопорядку. Він навпаки диктує необхідність його особливої чіткості та відповідності, виробки за браком часу певних управлінських рішень, спрямованих на досягнення конкретних результатів. У зв'язку з цим для забезпечення постійної службово-бойової готовності сил охорони правопорядку та ефективного їх функціонування під час проведення спеціальної операції і розробляються відповідні плани. Зазначимо, що правильно складені плани дозволяють швидко та організовано розгорнути необхідні сили та засоби, цілеспрямовано розпочати виконання завдань, вирішувати питання ресурсного забезпечення, підготовки та удосконалення системи управління тощо [8, с. 40–41].

5. Принцип пропорційності та субсидіарності є актуальним у сучасних умовах, що пов'язано з прагненням нашої держави досягнути європейських стандартів управління суспільним життям. Цей принцип діє переважно у країнах Західної Європи та США. Власна національна ж доктрина лише розпочинає розглядати і визначати його як фундаментальну істину, позитивну закономірність, основне положення, що відображає закони розвитку відносин управління суспільством [15, с. 161].

6. Принцип територіальності та системного функціонування сил спеціальної операції полягає в тому, що у більшості випадків надзвичайні ситуації виникають на певному об'єкті в межах окремої місцевості або регіону, а сили, які на них реагують, є самостійною системою, що складається з різноманітних органів, наділених засобами досягнення цілей спеціальної операції.

Територіальність визначається адміністративно-територіальним розподілом та економічним районуванням України. Цей принцип необхідний для визначення основного державного суб'єкта розв'язання завдань, які виникли, а також для спрощення процесу проведення спеціальної операції. Слід зазначити, що управління з боку сил охорони правопорядку здійснюється за схемою «знизу вгору», адже певна кількість надзвичайних ситуацій соціально-політичного характеру, мають тенденцію поширення за межі проведення спеціальної операції першим суб'єктом, тобто виходити з під його контролю. Наприклад, з початку виникнення надзвичайної ситуації її ліквідація здійснюється силами охорони правопорядку об'єктового рівня і у зв'язку з ускладненням обстановки управління переходить до органів місцевого рівня, далі регіонального й державного. На територіальність проведення спеціальної операції вказують не тільки умови її проведення та органи здійснення, а й ідентичні принципи її заходів, як-то кримінально-процесуальні, управлінські та ін.

7. Принцип відповідності та відповідальності сил охорони правопорядку та їх особового складу при проведенні спеціальної операції включає в себе два складових елементи – відповідність і відповідальність.

Відповідність передбачає те, що особовому складу сил охорони правопорядку, залученому до проведення спеціальної операції, повинна делегуватися така кількість повноважень, яка б дозволила їм ефективно й своєчасно виконувати поставлені завдання і досягати визначених цілей. При цьому, обсяг наданих або делегованих повноважень повинен бути обмежений певними нормативно-правовими актами, які встановлюють їх обсяг, термін дії та припинення, умови надання, а також визначають усіх суб'єктів (користувачів), а також покладені на них завдання, тобто, для чого надано те чи інше повноваження.

Відповідальність же полягає у невиконанні або неналежному виконанні наданих повноважень, тобто пов'язана з функціями сил охорони правопорядку під час

проведення спеціальної операції.

Організаційно-тактичні принципи проведення спеціальної операції:

1. Принцип вибору оптимального тактичного прийому забезпечує ефективно та безпечно проведення спеціальної операції. Він потрібен для визначення оптимальної сукупності сил і засобів спеціальної операції з урахуванням особливостей надзвичайної ситуації, яка виникла.

2. Принцип прогнозованості спеціальної операції та активності застосування її заходів полягає в попередженні виникнення надзвичайної ситуації шляхом встановлення можливої території та часу її виникнення і проведення активних дій, спрямованих на упередження такої ситуації. Прогнозування ймовірності виникнення і шляхів попередження надзвичайної ситуації ґрунтується на встановлених кримінологією та кримінально-правовою соціологією стійких залежностях між станом і тенденціями злочинності, з одного боку, і комплексом демографічних економічних, культурних та інших соціальних процесів з іншого. Прогноз необхідний для: виявлення та максимальної локалізації (ліквідації) негативних факторів, здатних викликати або провокувати виникнення надзвичайної ситуації; визначення характеру можливих подій, варіантів їх розвитку та найбільш ймовірних наслідків; визначення найбільш ефективних способів зниження небезпеки виникнення тих чи інших надзвичайних ситуацій та шляхів мінімізації їх наслідків.

3. Принцип конспіративності та раптовості вимагає від особового складу сил охорони правопорядку діяти тактично грамотно, маскуючи свої дії та дезорієнтуючи злочинців, що сприяє раптовому їх знешкодженню. Цей принцип завжди притаманний спеціальним операціям, за допомогою яких сили охорони правопорядку реагують на надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру.

4. Принцип динамічності та послідовності заходів обумовлюється потребою своєчасного та зосередженого реагування сил охорони правопорядку на надзвичайні ситуації і дією організаційно-правових принципів, зокрема, законності та заподіяння мінімальної шкоди правопорушникам.

5. Принцип оперативності та ефективності полягає у своєчасному, результативному та економічному проведенні спеціальної операції, завдяки якій сили охорони правопорядку своєчасно та раціонально реагують на надзвичайну ситуацію і яка повинна ліквідувати цю ситуацію, її наслідки у чітко встановлений строк.

6. Принцип безперервності складається з ряду постійно повторюваних та послідовних заходів спеціальної операції, припинення яких можливе тільки після її завершення. Безперервність направлена на підготовку та проведення спеціальної операції і забезпечує перехід від пізнавальної діяльності до діяльності навичок, а від неї – до реалізуючої діяльності. Сама комплексність та послідовність заходів спеціальної операції визначає їх безперервне здійснення від початку її проведення і до завершення. Якщо процес проведення спеціальної операції гальмується, її заходизастосовуються нециклічно, то це може призвести до її провалу й розгортання надзвичайної ситуації, а також настання негативних наслідків.

7. Принцип цілеспрямованості відображає процес становлення спеціальної операції, її стадії, направленість та обґрунтованість проведення.

Отже, цілеспрямованість спеціальної операції обґрунтовує її проведення, визначає формування її стадій та встановлює завдання, які мають виконуватися.

Висновки. У підсумку зазначимо, що аналіз принципів проведення спеціальної операції нерозривно пов'язаний з аналізом принципів соціального управління і законів та закономірностей функціонування всього суспільства в надзвичайних ситуаціях. Процеси демократизації, що здійснюються в суспільстві, та прагнення України досягти рівня цивілізованої європейської держави, обумовлюють переосмислення всієї

діяльності сил охорони правопорядку в надзвичайних ситуаціях соціального характеру.

Принципи спеціальної операції визначають вимоги до її структури, організації й процесу проведення, напрямки й межі її застосування. Характеризуючи той чи інший принцип, слід урахувувати його взаємозв'язок з іншими принципами, як спеціальної операції, так і соціального управління, їх взаємозалежність.

Таким чином, принципи спеціальної операції повинні: мати правове оформлення, тобто бути закріпленими в нормативних документах, оскільки кожен з них має застосовуватися для вирішення конкретних організаційно-правових, організаційно-управлінських та організаційно-тактичних завдань; відповідати цілям проведення спеціальної операції та відображати певні зв'язки між ними; ґрунтуватися на суспільних правовідносинах, що виникають під час проведення спеціальної операції; забезпечувати цивілізоване та правове проведення спеціальної операції, враховуючи її часові та територіальні аспекти.

Список використаної літератури

1. Скакун О. Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс) : учебн. / О. Ф. Скакун. — Х. : Эспада, 2005. — 840 с.
2. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України : підруч. / О. М. Бандурка. — Х. : Ун-т внутр. справ, 1998. — 480 с.
3. Лунев А. Е. Административное право : учебн. / А. Е. Лунев. — М. : Наука, 1975. — 274 с.
4. Петров Г. И. Основы советского социального управления : учебн. / Г. И. Петров. — Л. : ЛГУ, 1974. — 292 с.
5. Беляев А. А. Проблемы теории управления в современных условиях : учебн. / А. А. Беляев, К. И. Варламов, Н. П. Пищулин. — М. : Акад. управ. России, 1994. — 299 с.
6. Ямпольская Ц. А. О принципах государственного управления: некоторые методологические аспекты / Ц. А. Ямпольская // Сов.государство и право. — 1967. — № 3. — С. 3–7.
7. Хакимов Р. С. Сущность и социальная роль управленческих отношений / Р. С. Хакимов. — Казань : КГУ, 1985. — 190 с.
8. Лаптії В. А. Система управління органами внутрішніх справ в особливих умовах: теоретичні та практичні проблеми / В. А. Лаптії. — К. : РВВМВС України, 1997. — 136 с.
9. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації / А. Т. Комзюк. — Х. : НУВС, 2002. — 336 с.
10. Про міліцію : Закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-ХІІ // Відомості Верховної Ради Української РСР. — 1991. — № 4. — Ст. 20.
11. Алексеев С. С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве : учебн. / С. С. Алексеев. — М. : Юрид. лит., 1989. — 288 с.
12. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 берез. 2000 р. № 1550-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 23. — Ст. 176.
13. Про зону надзвичайної екологічної ситуації : Закон України від 13 лип. 2000 р. № 1908-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 42. — Ст. 348.
14. Яськов Е. Ф. Проблемы развития теории и практики управления в сфере правопорядка / Е. Ф. Яськов. — М. : Акад. МВД РФ, 1992. — 106 с.
15. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики : підруч. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. — К. : Факт, 2003. — 384 с.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2013 р.

D. S. Savochkin, V. G. Petrycheko

SYSTEMATIZATION OF THE PRINCIPLES OF THE EXECUTION OF

SPECIAL OPERATIONS BY THE LAW ENFORCEMENT

The article analyzes the principles of execution of special operations which are closely connected with the analysis of social guidance principles and laws, regular occurrences of society functioning in emergency situations. It has been stated that the process of democratization that occurs in society, and intention of our state to reach a level of civilized country that would meet European standards, lead to reconsideration of the entire activity of law enforcement in emergency situations.

The principles of special operation determine requirements to its structure, organization and process of implementation, the directions and limits of its execution. Characterizing a particular principle, it is necessary to consider its interconnection with another principles, such as special operations as well as social government and dependence on them.

After systematization it has been concluded that the principles of special operation must: have legal registration, that is to be set out in the regulations, as far as each of them is used to execute definite organizational-legal, organizational - managerial, and organizational-tactical tasks; consistent with the objectives of the special operations realization and show definite connections between them, be based on social legal relations, arising during realization of special operation; to provide civilized and legal conduct of the special operation and consider its time and territorial aspects.

Keywords: law enforcement bodies, emergency situations, principles, special operations, service and military activity.

ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

УДК 342(477):341(045)

М. А. Абдалказим

СПІВВІДНОШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КОНСТИТУЦІЙНОГО І МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: ДО РОЗУМІННЯ ДОКТРИНАЛЬНО- ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ

У статті розглядаються доктринально-теоретичні підходи до розуміння співвідношення національного конституційного і міжнародного права.

Ключові слова: глобалізація, національне конституційне право, міжнародне публічне право, взаємодія національного конституційного і міжнародного права, співвідношення національного конституційного і міжнародного права.

Постановка проблеми. У процесі вивчення актуальних проблем взаємодії національного права держави з міжнародним правом об'єктивується та актуалізується проблематика взаємодії саме національного конституційного права держави з міжнародним публічним правом. Це обумовлено могутніми тенденціями конституціоналізації міжнародного публічного права та інтернаціоналізації національного конституційного права держав, що виступає єдиною основоположною та профільною галуззю національного права – її норми знаходять свою подальшу конкретизацію та деталізацію в інших галузях національного права. Фактично ці